

1. מגמות מקרו כלכליות ותחזיות אגף הכלכלנית הראשית לשנים 2023-2027

עיקרים

- שנת 2022 התאפיינה בהמשך התאוששות המשק לאחר משבר הקורונה עם צמיחה בשיעור של 6.5%, שיעור גבוה משמעותית מהתוצר הפוטנציאלי. זאת בהמשך למגמת הצמיחה הגבוהה מהשנה הקודמת. על פי התחזית המעודכנת של אגף הכלכלנית הראשית במשרד האוצר, הצמיחה בשנת 2023 צפויה להתמתן ב-0.3% בהשוואה לתחזית הקודמת ולעמוד על 2.7%. קצב הצמיחה החזוי בשנת 2024 מתמתן ב-0.1% בהשוואה לתחזית הקודמת ועומד על 1.3%¹.
- בשנת 2021 נרשמה בשוק העבודה התאוששות ניכרת ממשבר הקורונה, ב-2022 נרשמה יציבות יחסית בשיעור התעסוקה ושיעור ההשתתפות, וברבעון הראשון של 2023 נרשמה מגמת שיפור מתונה שהתבטאה בגידול בשיעורי התעסוקה וההשתתפות. בנוגע למשרות פנויות, אנו עדים לירידה מסוימת במשרות הפנויות ובפרט במשרות הפנויות בסקטור ההייטק.
- האינפלציה במשק עברה את הגבול העליון של טווח היעד כבר בתחילת שנת 2022 והגיעה לרמה של 5.3% בסוף שנת 2022 (דצמבר 2022 מול דצמבר 2021) ול-5.0% במרץ 2023, שיעור נמוך מממוצע מדינות ה-OECD. נתוני אינפלציית הליבה בישראל דומים לאלה של המדינות המפותחות, ובפרט מדינות האיחוד האירופי. עליית המחירים, לצד המצב היציב בשוק העבודה, הובילו את בנק ישראל להעלות את הריבית. מאז אפריל 2022 בנק ישראל העלה את הריבית שעמדה על 0.1% ב-4.4 נקודות האחוז ב-9 פעימות, לרמה של 4.5%, נכון למועד כתיבת שורות אלו.
- הצמיחה העולמית בשנת 2022 על פי קרן המטבע הבינלאומית נאמדת בכ-3.4%, בהובלת המדינות המתפתחות, ותחזית הארגון לצמיחה העולמית בשנת 2023 עומדת על 2.8%. הפגיעה בצמיחה ב-2022 נובעת מקצבי אינפלציה גבוהים ברוב מדינות העולם שגררו עליות ריבית תלולות. גורם נוסף שתורם ללחצים האינפלציוניים הוא המלחמה בין רוסיה לאוקראינה. הקטנת היצע הגז הטבעי של רוסיה הובילה למשבר האנרגיה הגדול ביותר בעולם מאז 1970. בעקבות קצבי האינפלציה הגבוהים החלו בנקים מרכזיים בעולם להעלות את הריבית, דבר שפגע בצמיחה הכלכלית של מדינות רבות. השוואת ערכון תחזיות הצמיחה במדינות השונות בין ינואר לאפריל השנה (ר' להלן תרשים 2.13) מעלה כי תחזית הצמיחה הגלובלית עודכנה כלפי מטה הן עבור שנת 2023 והן עבור שנת 2024, תוך שהסביבה הגלובלית הופכת מורכבת יותר. כך, בחלק מהמדינות, ובפרט יפן וגרמניה, עודכנו תחזיות הצמיחה כלפי מטה, בעוד במדינות אחרות, כגון ארה"ב ובריטניה, עודכנו שיעורי הצמיחה כלפי מטה. עם זאת, במסגרת עדכון התחזיות מחודש אפריל 2023 הודגשה ההעמקה של עוצמת הסיכונים כלפי מטה וההסתברות

¹ תחזית המקרו מבוססת על נתוני החשבונאות הלאומית שהיו זמינים נכון לאפריל 2023

להתממשותם. בהתאם לכך, בתרחיש הציגה קרן המטבע "תרחיש אלטרנטיבי סביר" המתייחס להחמרה כתוצאה מהרעה בתנאים הפיננסיים, בפרט בארה"ב, שתביא לצמיחה נמוכה יותר בשיעור של 0.3 בהשוואה לתרחיש הבסיס כשמדובר בצמיחה הגלובלית, ושל 0.4 אחוזי תוצר במדינות כגון ארה"ב, יפן ואירופה.

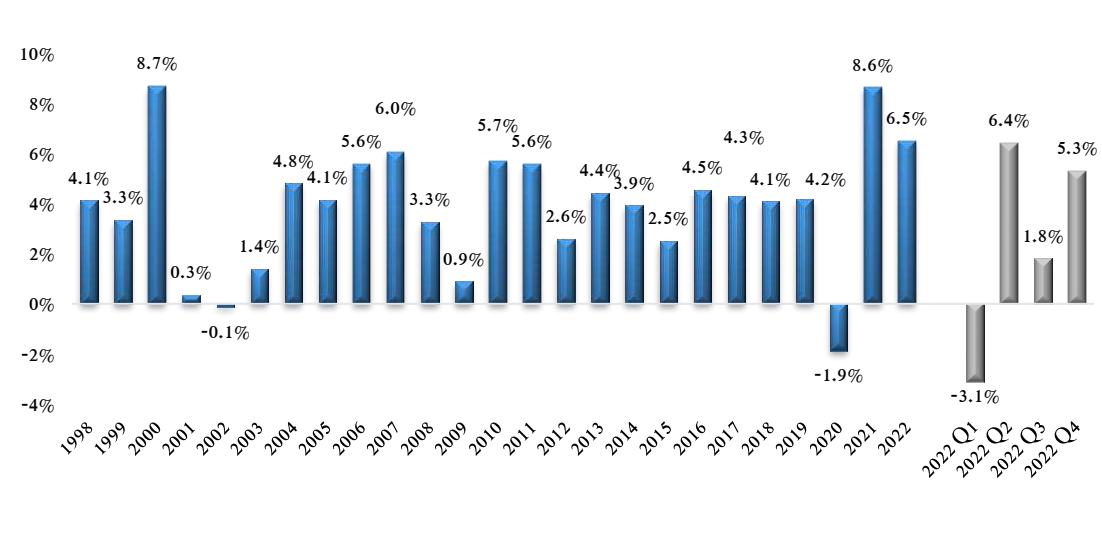
- על רקע ההתפתחויות הכלכליות בארץ ובעולם בארבעת החודשים הראשונים של השנה, הועלתה תחזית האינפלציה של אגף הכלכלנית הראשית באוצר לשנת 2023 ל-3.2% (דצמבר מול דצמבר). במהלך שנת 2024 צפוי לעמוד קצב האינפלציה על 2.9% בהתאם לתחזית אגף הכלכלנית הראשית, בחלקו העליון של טווח היעד של בנק ישראל.² על פי התחזית, התפתחות זו מובילה לעליית הריבית מעבר למה שהיה צפוי בתחילת השנה, מה שמתבטא בין היתר בירידה בהשקעות ובפעילות בענף הנדל"ן. נוסף על כך, עליות הריבית ואי הוודאות בכלכלה העולמית, וכן אי הוודאות במשק המקומי, בפרט סביב הרפורמה המשפטית, מוסיפות גם הן להאטה בהשקעות ומשפיעות על ענף ההייטק.
- תחזית הכנסות המדינה העדכנית (הכוללת הכנסות ממסים והכנסות אחרות) לשנת 2023 עודכנה בהתבסס על תמונת המקרו וכן על ההכנסות ממסים שהתקבלו עד חודש אפריל של שנת 2023 והיא עומדת על 463.6 מיליארד ש"ח, ירידה של כ-5.3 מיליארד ש"ח (כ-0.3% תוצר) מתחת לתחזית שהוכנה בינואר 2023. התחזית לשנת 2024 עומדת על 487.2 מיליארד ש"ח, 10.9 מיליארד ש"ח (כ-0.55% תוצר) מתחת לתחזית שהוכנה בינואר 2023.
- מרבית הסיכונים לתחזית הינם כלפי מטה וההסתברות להתממשותם גברה בעדכון זה, ולכן חשוב לשמור על מרחב פיסקלי שיאפשר התמודדות עם שינויים עתידיים בתחזית הצמיחה וההכנסות.

² תחזית האינפלציה מבוססת על נתוני המדד עד מדד חודש מרץ, שהתפרסם באפריל

מגמות כלכליות בישראל ובעולם ותחזיות אגף הכלכלנית הראשית לשנים 2023-2024

שנת 2022 התאפיינה בהמשך התאוששות המשק לאחר משבר הקורונה עם צמיחה בשיעור של 6.5%, שיעור גבוה משמעותית מהתוצר הפוטנציאלי. זאת בהמשך למגמת הצמיחה הגבוהה מהשנה הקודמת. בשנת 2021 נרשמה צמיחה בשיעור של 8.6%, נתון ששיקף חזרה לפעילות כלכלית כמעט מלאה, לאחר צמיחה שלילית בשנת 2020.

תרשים 2.1: קצב הצמיחה בשנים 1998 עד 2022

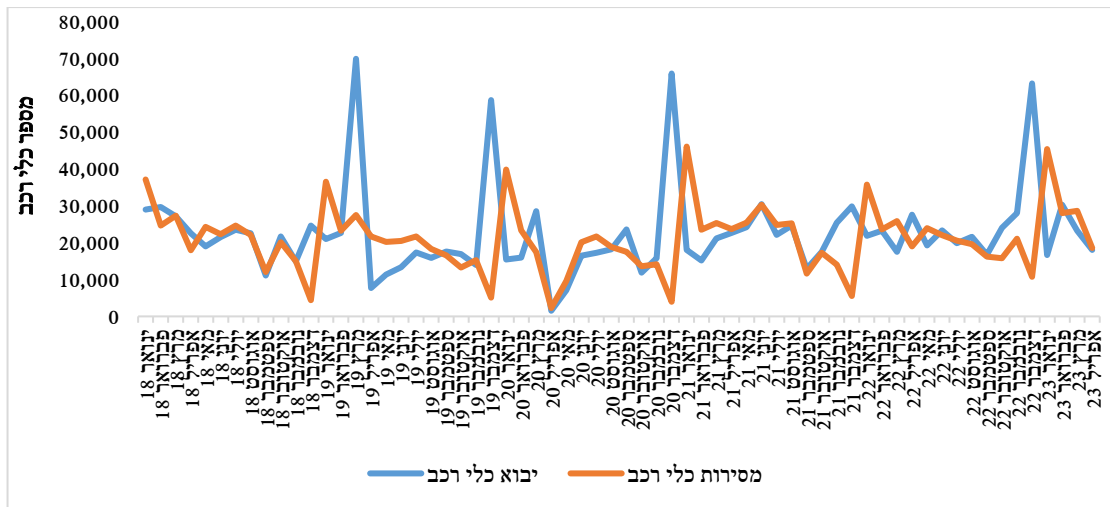

מקור: למ"ס.

הצריכה הפרטית צמחה בקצב של 7.7% בשנת 2022. עיקר העלייה נזקפה לצריכה השוטפת, ובפרט לרכיב השירותים שצמח בשיעור גבוה מתחילת השנה. בנוסף הצריכה של מוצרים בני קיימא תרמה גם היא לצמיחת הצריכה הפרטית כאשר העלייה בסעיף זה נזקפת לזכות רכישות של כלי תחבורה. מנגד, רכישות של מוצרים בני קיימא למחצה התמתנו משמעותית, בניגוד לשנת 2021, שבה הן הובילו את הצמיחה של הצריכה הפרטית. במחצית השנייה של 2022 ניכרת התמתנות בצריכה הפרטית, לאור עליות המחירים לצד עליית הריבית.

ההשקעות בנכסים קבועים עלו באופן ניכר במהלך 2022 עם קצב צמיחה של 9.0%. העלייה נבעה בעיקר מהמשך גידול בענף הבנייה ובפרט בנייה למגורים, ובמקביל מהעלייה בהשקעות בכלי תחבורה. בנוסף נרשמו עליות מתונות בהשקעות בציוד ומכונות ובמוצרי קניין רוחני.

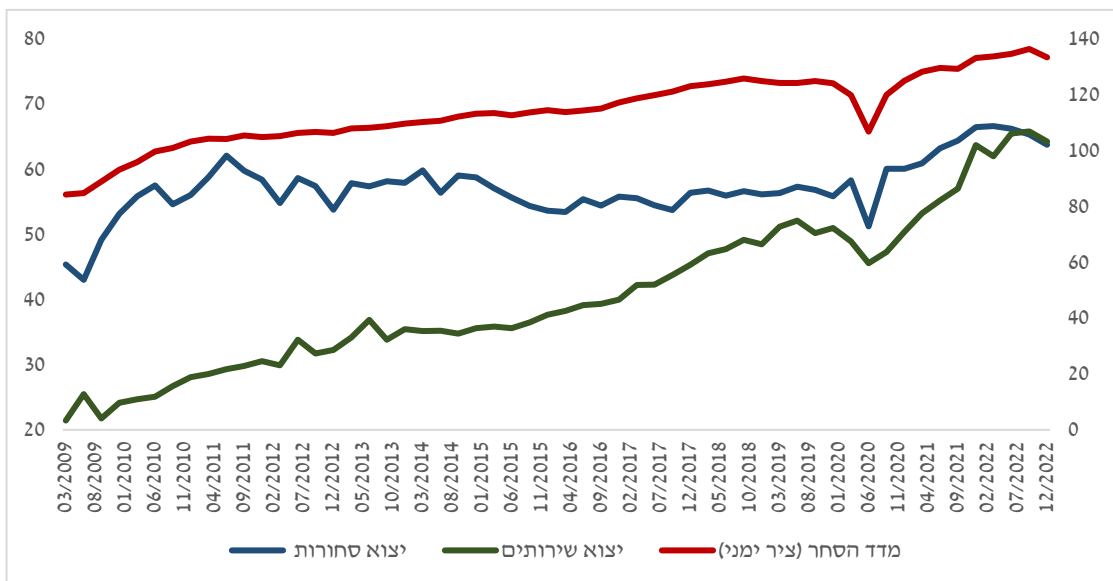
תרשים 2.2 – יבוא ומסירות כלי רכב

מקור: רשות המסים, איגוד יבואני הרכב, עיבודי אגף הכלכלנית הראשית

יצוא הסחורות והשירותים צמח בשיעור של 8.3%, בהמשך למגמת הצמיחה בשנת 2021. את הצמיחה הוביל יצוא השירותים ובפרט יצוא שירותים אחרים, אשר כולל את מגזר ההייטק. על אף שנרשמה התכווצות ברבעון הראשון של השנה, רמות היצוא נותרו גבוהות, ואת הירידה ניתן לייחס לצמיחה הגבוהה במיוחד ברבעון האחרון בשנת 2021. יצוא השירותים, שלראשונה עבר את יצוא הסחורות, המשיך לצמוח בהובלת יצוא ההייטק, אך החל מהרבעון השלישי של שנת 2022 ניכרת התמתנות ואף התכווצות ברבעון האחרון של השנה, כפי שגם ניתן לראות בהתמתנות בסך הגיוסים של קרנות הון סיכון ביחס לשנה הקודמת. יצוא הסחורות צמח בקצב מתון, כאשר ברקע שיעורי אינפלציה גבוהים בעולם ושינויי שער החליפין.

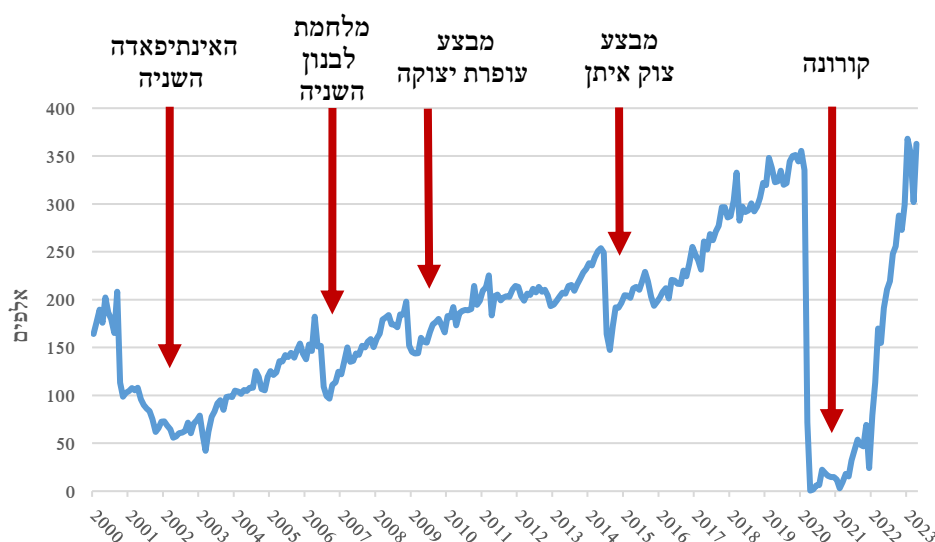
תרשים 2.3 – יצוא סחורות ושירותים (מיליארדי ש"ח)

מקור: למ"ס, CPB

התיירות הזרה החלה להראות סימני התאוששות מתחילת 2022, לאחר שנפגעה באופן חסר תקדים בתקופת הקורונה (ראו תרשים 2.4). התיירות הזרה היוותה טרם המשבר כ-11.3% מיצוא השירותים, וכ-5.5% מכלל היצוא. מספר התיירים שנכנסו לישראל במהלך שנת 2022 עומד על כ-60% ביחס לשנת 2019. בחודשים אוקטובר עד דצמבר 2022 כבר עמד מספרם על כ-70% בהשוואה לתקופה המקבילה ב-2019.

תרשים 2.4 – כניסת תיירים לישראל (אלפים)

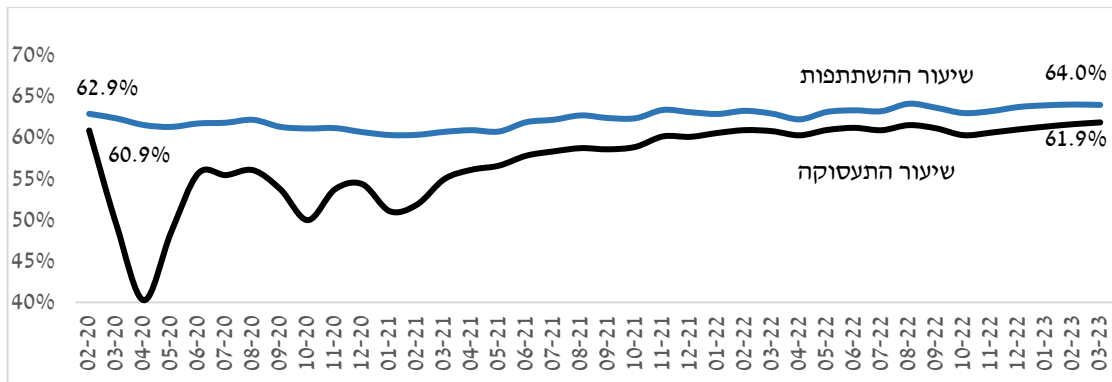
מקור: למ"ס

יבוא הסחורות והשירותים המשיך את מגמת הצמיחה הגבוהה ברבעון הראשון של שנת 2022. למרות התמתנות ניכרת בשיערי הצמיחה החל מהרבעון השני, היקף יבוא הסחורות והשירותים נותר גבוה לעומת תקופות מקבילות ב-2021. בשנת 2022 צמח היבוא בשיעור של 11.7%.

התפתחויות בשוק העבודה

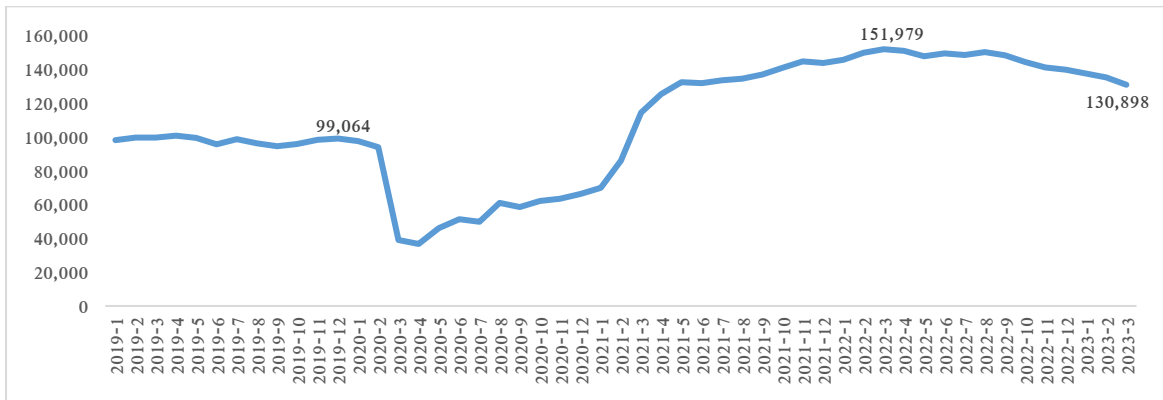
לאחר שב-2021 נרשמה בשוק העבודה התאוששות ניכרת ממשבר הקורונה, ב-2022 נרשמה יציבות יחסית בשיעור התעסוקה ושיעור ההשתתפות וב-2023 נרשמה מגמת שיפור מתונה שהתבטאה בגידול בשיעורי התעסוקה וההשתתפות (תרשים 2.5). במקביל מספר המשרות הפנויות ירדו מרמות השיא שנרשמו במהלך 2022 אך נותרו ברמה גבוהה בהשוואה לשנים שקדמו למשבר הקורונה (תרשים 2.6). לעומת זאת, בענף ההייטק ירד מספר המשרות הפנויות של מפתחי תוכנה מכ-14,200 בתחילת 2022 לכ-6,100, רמה נמוכה יותר מזו שנרשמה בפברואר 2020 טרם משבר הקורונה (תרשים 2.7).

תרשים 2.5 – שיעורי התעסוקה וההשתתפות (בניכוי חל"ת), גילאי +15 (פברואר 2020 – מרץ 2023)

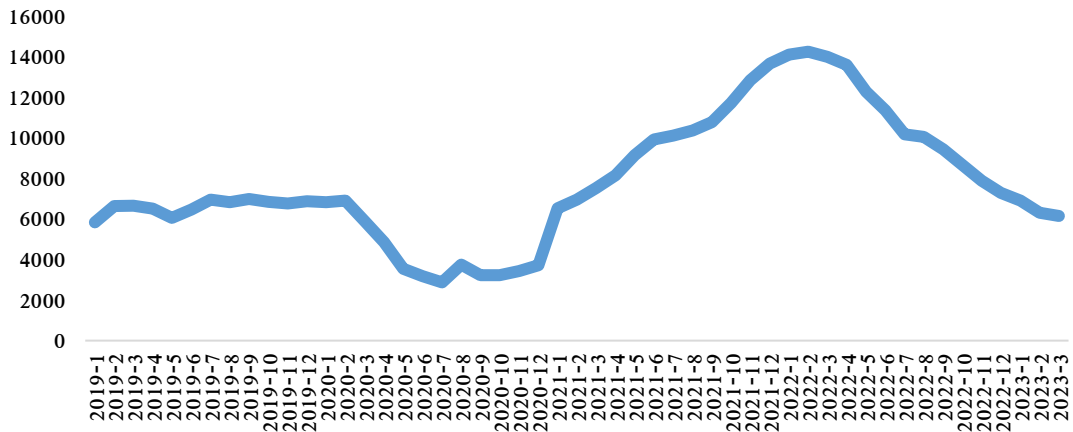
מקור: עיבוד של אגף הכלכלנית הראשית לנתוני סקרי כוח אדם של הלמ"ס, נתונים מקוריים (לא מנוכי עונתיות)

תרשים 2.6 – מספר משרות פנויות

מקור: עיבוד של אגף הכלכלנית הראשית לנתוני סקרי משרות פנויות של הלמ"ס, נתונים מנוכי עונתיות

תרשים 2.7 – מספר משרות פנויות – מפתחי תוכנה

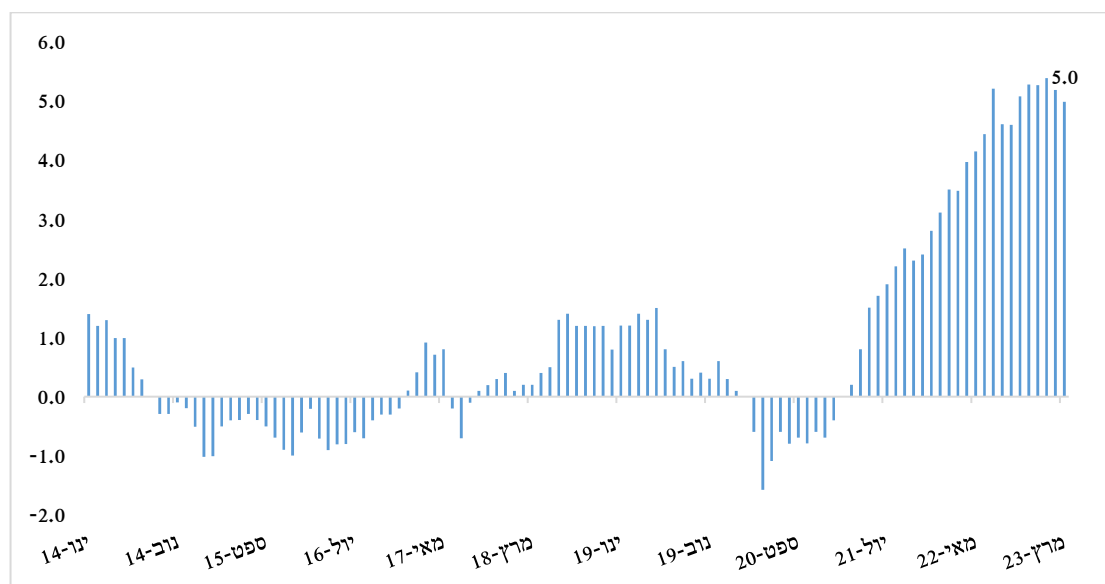

נתונים מקוריים. מקור: הלמ"ס – סקר משרות פנויות; עיבודי אגף הכלכלנית הראשית לנתוני סקר כ"א של הלמ"ס

אינפלציה

האינפלציה במשק עברה את הגבול העליון של טווח היעד כבר בתחילת שנת 2022 והגיעה לרמה של 5.3% בסוף שנת 2022 (דצמבר 2022 מול דצמבר 2021) ול-5.0% במרץ 2023, שיעור נמוך משמעותית מממוצע מדינות ה-OECD. מנייתוח שנעשה באגף הכלכלנית הראשית, מדד הליבה³ (מדד ללא אנרגיה ומזון) עלה בשנת 2022 בקצב של 5.1% ובממוצע שנתי ב-3.9%. כאשר מנתחים את התרומה למדד הכללי, עולה כי מדד הליבה תרם 4.1 נקודות האחוז ומדד האנרגיה והמזון תרמו 0.6 נקודות האחוז כל אחד. את העלויות במדד הליבה הובילו רכיב הדיוור (שעלה בשנת 2022 ב-6.3%) ורכיב התחבורה (ללא אנרגיה), שבתוכם רוב העלייה נזקפת למחירי ביטוח רכב ונסיעות לחו"ל. בתוך מדד האנרגיה, מחיר הדלק היה הגורם העיקרי לעליית המדד עד לחודש יולי. עם הפחתת הבלו והזינוק במחירי החשמל בחודש אוגוסט, מחיר החשמל הפך לגורם העיקרי לעלייה במדד זה.

תרשים 2.8 – השינוי במדד מחירים לצרכן ב-12 החודשים האחרונים

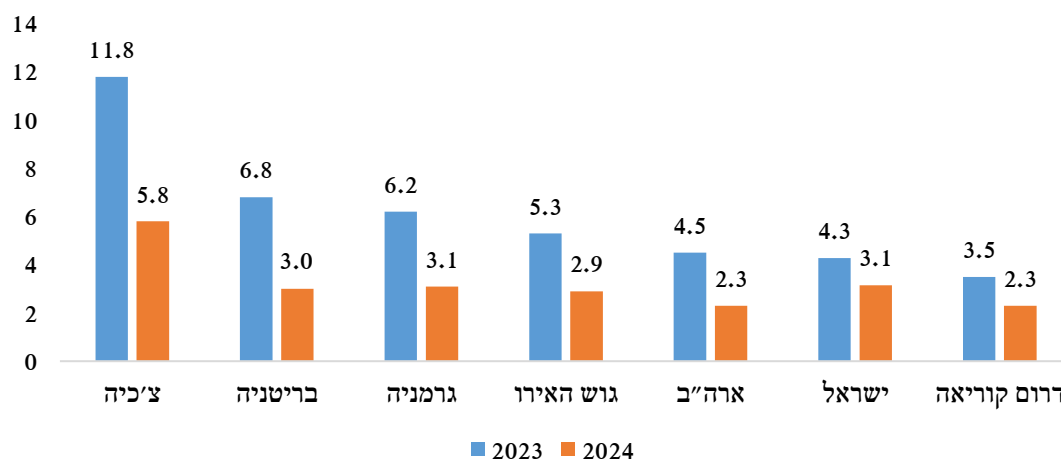
הגבוה מזה 40 שנה, ו-10.1% במדד מרץ 2023). בחודשיים האחרונים אנו עדים לירידה ברמות האינפלציה הודות לעלייה בריבית וחזרה לשגרה של שרשראות האספקה העולמיות.

תרשים 2.9 – אינפלציה במדינות נבחרות מהעולם

מקור: אקונומיסט (מדד מרץ 2023)

תרשים 2.10 – תחזיות IMF לאינפלציה בעולם לשנים 2023-2024 (סוף שנה)

מקור: IMF WEO April 2023

מגמות בכלכלה הגלובלית

הצמיחה העולמית בשנת 2022 נאמדת בכ-3.4%, על פי קרן המטבע הבינלאומית, בהובלת המדינות המתפתחות. הפגיעה בצמיחה ב-2022 נובעת מקצבי אינפלציה גבוהים ברוב מדינות העולם שגררו עליות ריבית תלולות. האינפלציה נבעה ברובה מעלייה חדה בביקושים, כחלק מחזרה לשגרה אחרי מגפת הקורונה ובהמשך ישיר להתאוששות ב-2021, לצד פגיעה בהיצע, שנבעה ברובה מבעיות בשרשראות האספקה, כפי שניתן לראות בתרשים 2.11. גורם נוסף שתורם ללחצים האינפלציוניים הוא המלחמה בין רוסיה לאוקראינה, שפגעה בהיצע החיטה (אוקראינה היא אחת מיצואניות החיטה הגדולות בעולם) ובגז הטבעי (כתוצאה מסנקציות שהוטלו על רוסיה). הקטנת היצע הגז הטבעי של רוסיה הובילה למשבר

האנרגיה הגדול ביותר בעולם מאז 1970. כפי שהוזכר לעיל, קצבי האינפלציה הגבוהים הורגשו במדינות רבות, כאשר ארה"ב ובריטניה הגיעו לשיא של 40 שנה בעלייה במדד המחירים לצרכן במהלך 2022. בעקבות קצבי האינפלציה הגבוהים החלו בנקים מרכזיים בעולם להעלות את הריבית, דבר שפגע בצמיחה הכלכלית של מדינות רבות.

כלכלת ארה"ב צמחה בשנת 2022 ב-2.1%, ירידה מ-5.9% בשנת 2021. הרבעון הראשון של שנת 2023 המשיך את מגמת ההאטה בצמיחת התוצר, עם צמיחה של 1.1% במונחים שנתיים. גורם מרכזי שמשפיע לרעה על הצמיחה בארה"ב הוא האינפלציה הגבוהה, שהגיעה לשיא של 9.1% בחודש יוני, ולאחר מכן ירדה עד ל-6.5% בסוף שנת 2022, ל-5% בחודש מרץ 2023. עליית האינפלציה הובילה לסבב העלאות ריבית של הבנק הפדרלי. הריבית הגיעה לרמה של 4.25%-4.5% בסוף 2022 ול-5%-5.25% בחודש מאי 2023, במה שנתפס על ידי השווקים כעליית הריבית האחרונה בסבב ההעלאות. לעליות הריבית הייתה השפעה שלילית משמעותית גם על מדדי המניות בשנת 2022, כאשר הנאסד"ק איבד מערכו 33.1% ומדד ה-S&P500 איבד 19.4%, בהשוואה לתשואות של 21.4%-26.9%, בהתאמה, בשנת 2021. לאחר שחזרו למגמות חיוביות לקראת סוף שנת 2022, מדדים אלו המשיכו במגמה זו לאורך הרבעון הראשון של שנת 2023 ורשמו תשואות חיוביות מתחילת השנה. שוק העבודה הציג מגמות מעורבות בשנת 2022 עם שיעורי אבטלה נמוכים מחד גיסא, וירידה במספר המשרות לקראת סוף השנה מאידך גיסא. שיעור האבטלה עמד על 3.5% בסוף השנה, נתון המהווה חזרה לרמות האבטלה הנמוכות ששררו טרם משבר הקורונה. בחודש אפריל 2023 נרשם נתון נמוך אף יותר, ושיעור האבטלה ירד ל-3.4%.

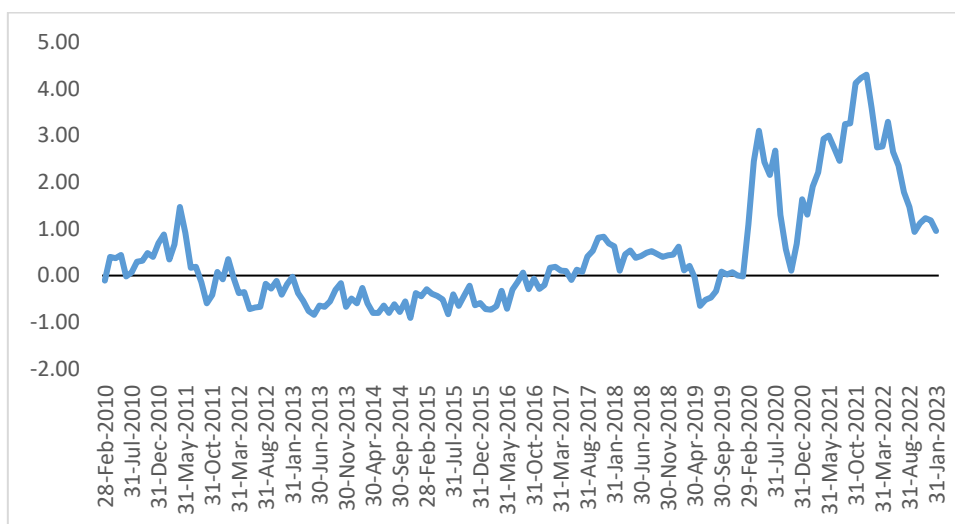
בחודש מרץ 2023 החל משבר בענף הבנקאות עם קריסתם של שלושה בנקים אמריקאים קטנים עד בינוניים בפרק זמן של חמישה ימים. בתגובה לכך, מחירי מניות של בנקים ברחבי ירדו בחדות והרשויות בארה"ב הגיבו בחדות עם מתן ערבויות לכל הפקדונות, במטרה למנוע תגובת שרשרת. בשוויץ התרחש ניסיון נוסף להרגיע את המשבר עם המיזוג של בנק Credit Swiss שנתקל בקשיים לתוך UBS. מעבר לפגיעה בכלכלה העולמית, המשבר תורם לחוסר הוודאות בתקופה זו.

כלכלת האיחוד האירופי צמחה ב-3.7% בשנת 2022, בהשוואה ל-5.6% ב-2021. ברבעון הראשון של שנת 2023 צמחה כלכלת האיחוד ב-0.3%, נתון הממשיך את מגמה ההאטה בצמיחה לאורך המחצית השנייה של שנת 2022. גורם מרכזי שהשפיע על כלכלת היבשת בתקופה זו היה מלחמת רוסיה-אוקראינה, אשר בעקבות התלות של חלקים גדולים באירופה בגז הרוסי הובילה לעלייה משמעותית של מחירי האנרגיה, ותרמה לעליית האינפלציה. היערכות מדינות האיחוד ומילוי מאגרי הגז האסטרטגיים כהכנה לחורף תרמו למעבר מוצלח שלו ולירידה ניכרת במחירי האנרגיה, לאחר שהגיעו לשיא במהלך השנה. שוק העבודה האירופי רשם ביצועים טובים במהלך שנת 2022 וברבעון הראשון של 2023, חרף עליות הריבית והמשבר באוקראינה. האינפלציה בגוש האירו עמדה בדצמבר על 9.2% ועל 6.9% בחודש מרץ. במסגרת המאבק באינפלציה העלה ה-ECB את הריבית עד לרמה של 2.5% בסוף השנה ו-3.75% בחודש מאי.

הצמיחה בסין ירדה ל-3% בשנת 2022, בהשוואה ל-8.4% בשנת 2021. בשנה זו הצמיחה בסין הייתה מהנמוכות ביותר שנרשמו בעשורים האחרונים. גורם עיקרי שפגע בביצועי הכלכלה הסינית היה "מדיניות אפס הדבקה" של הממשל, שהתבטאה בסגרים נוקשים. נוסף על כך, המשבר בשוק הנדל"ן

פגע גם הוא בכלכלת המדינה בשנת 2022. גורמים אלו הובילו לקראת סוף השנה לנסיגה של ממשלת סין ממדיניות הקורונה בה נקטה, במטרה להמריץ מחדש את הפעילות הכלכלית. בעקבות זאת, ברבעון הראשון של שנת 2023 נראו סימנים ראשונים להתאוששות הכלכלה הסינית עם שיעורי צמיחה גבוהים מהתחזית. ההתאוששות הסינית צפויה לתרום לריסון האינפלציה, על ידי הקלת השיבושים בשרשראות האספקה.

תרשים 2.11: מדד GSCPI⁴ למדידת הפרעות בשרשראות האספקה העולמיות

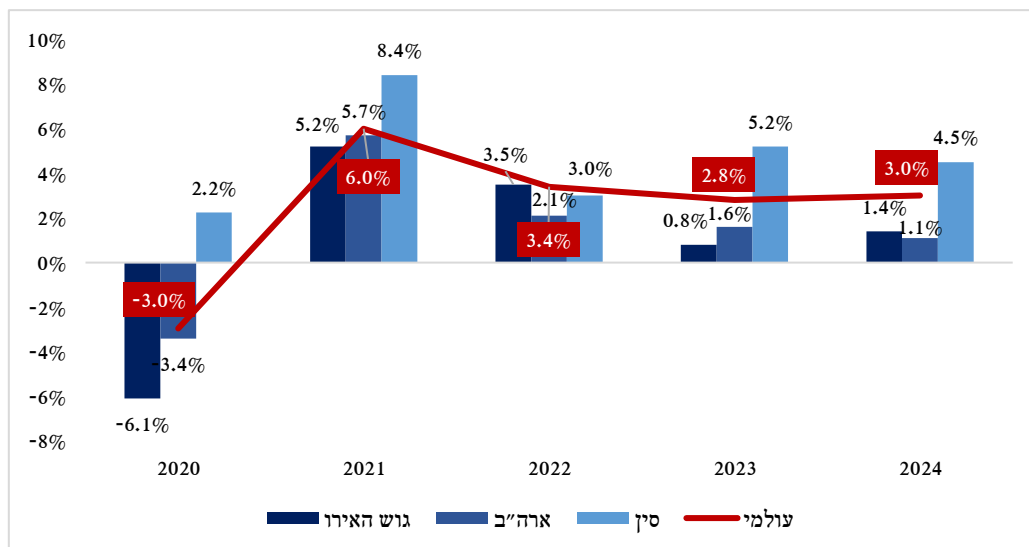

בהתאם לירידות באינפלציה במדינות המתפתחות בסוף 2022, שנובעות בחלקן מהחזרה לשגרה של שרשראות האספקה בתחילת 2023 (תרשים 2.11), התחזיות של גופי מחקר בינלאומיים קובעות כי הבנקים המרכזיים יצליחו להוריד את האינפלציה ושבסוף שנת 2023 קצבי האינפלציה יחזרו לתחומי היעד. בהתאם לכך תחזית הצמיחה העולמית של קרן המטבע הבינלאומית לשנת 2023 התעדכנה ב-0.1% כלפי מטה בפרסום אפריל והיא עומדת על 2.8%.

⁴ מדד שפותח על ידי Fed of New York. לקריאה נוספת ראה: <https://www.newyorkfed.org/research/policy/gscpi#/overview>

תרשים 2.12: תחזיות הצמיחה בעולם לשנים 2021-2024

(אחוז שינוי בתוצר לעומת שנה קודמת)

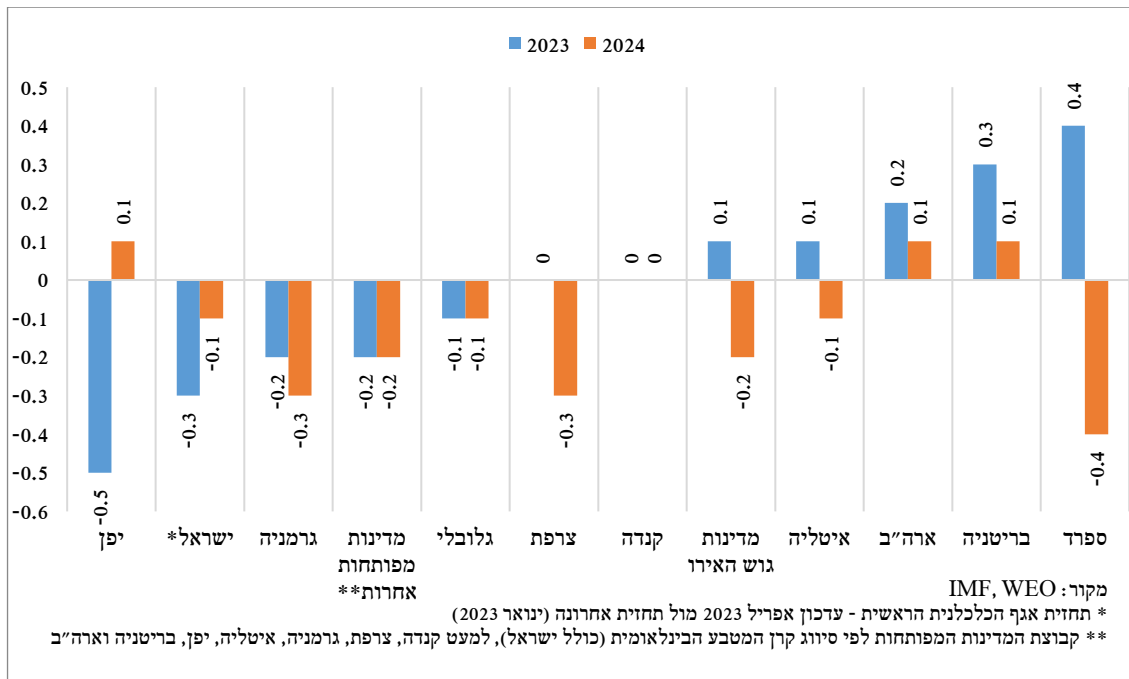

מקור: IMF WEO April 2023

תרשים 2.13 מציג את הפער בין תחזית הצמיחה של קרן המטבע העולמית בפרסום מחודש ינואר 2023, לעומת עדכון תחזיות הצמיחה של הקרן בפרסום מחודש אפריל 2023. השוואת עדכון התחזיות מעלה כי תחזית הצמיחה הגלובלית עודכנה כלפי מטה הן עבור שנת 2023 והן עבור שנת 2024, תוך שהסביבה הגלובלית הופכת מורכבת יותר. כך, בחלק מהמדינות, ובפרט יפן וגרמניה, עודכנו תחזיות הצמיחה כלפי מטה, בעוד במדינות אחרות, כגון ארה"ב ובריטניה, עודכנו שיעורי הצמיחה כלפי מעלה, בין היתר לאור הצפי לירידת מחירי האנרגיה, התמתנות העלאות הריבית בארה"ב, ועמידות גבוהה מהמצופה של שוק העבודה. עם זאת, במסגרת עדכון התחזיות מחודש אפריל 2023 הודגשה ההעמקה של עוצמת הסיכונים כלפי מטה וההסתברות להתממשותם. בהתאם לכך, בתרחיש הציגה קרן המטבע "תרחיש אלטרנטיבי סביר" המתייחס להחמרה כתוצאה מהרעה בתנאים הפיננסים, בפרט בארה"ב, שתביא לצמיחה נמוכה יותר בשיעור של 0.3 בהשוואה לתרחיש הבסיס כשמדובר בצמיחה הגלובלית, ושל 0.4 אחוזי תוצר במדינות כגון ארה"ב, יפן ואירופה. התממשות תרחיש זה עשויה להביא לעדכון תחזית הצמיחה העולמית העתידית כלפי מטה וגם בישראל.

תרשים 2.13: תחזית קרן המטבע הבינלאומית - פרסום אפריל 2023 מול פרסום ינואר 2023

(שינוי אבסולוטי, % תוצר)

תחזית הצמיחה לשנים 2024-2023

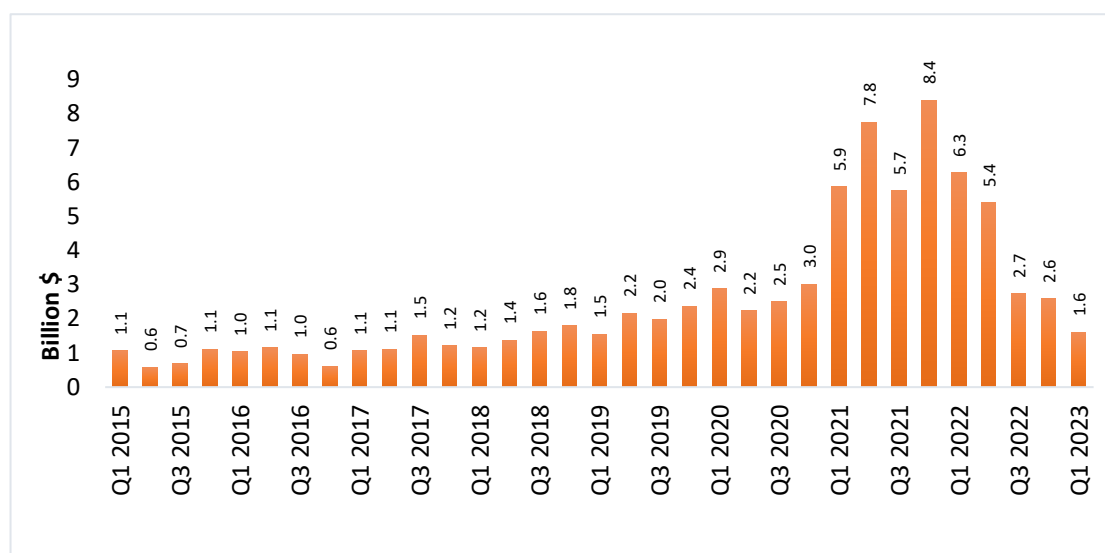
במהלך 2022 המשק הישראלי המשיך לצמוח בקצב מהיר. ברבעון הרביעי צמח התוצר בשיעור של 5.8% בקצב שנתי בזכות המשך הגידול בצריכה הפרטית (בפרט מכוניות) ובהשקעות. סך הצמיחה בשנת 2022 הסתכמה ב-6.5%, גבוה מעט מתחזית האגף אשר עמדה על 6.3%. הצמיחה החזויה שהוצגה לממשלה ונמצאת בבסיס התקציב 2024-2023 עמדה על 3.0% בשנת 2023 ועל 3.2% ב-2024. תחזית זו הוכנה בינואר 2023, על סמך נתונים הידועים באותה עת. התחזית החדשה שגובשה בצוות מקרו ותחזיות באגף הכלכלנית הראשית לוקחת בחשבון התפתחויות בסביבה הכלכלית בעולם, נתוני חשבונאות לאומיים לשנת 2022 ונתונים נוספים שהתפרסמו בחודשים האחרונים, ביניהם אינדיקטורים משוק ההון. התחזית בתרחיש הבסיס אינה לוקחת בחשבון את השלכות הרפורמה המשפטית במידה שזו תתממש, זו פורטה בנייר נפרד של אגף הכלכלנית הראשית⁵ והיא מהווה תרחיש החמרה לתרחיש הבסיס המוצג. התחזית בתרחיש הבסיס כן מתחשבת בהשלכותיהם של חוסר הוודאות והמתח סביב הרפורמה כפי שהללו משפיעים על הכלכלה הישראלית נכון למועד זה.

בחודשים האחרונים חלו מספר שינויים הן בסביבה הגלובלית והן בכלכלה המקומית. שיעורי האינפלציה מתמתנים בקצב איטי ממה שצפינו בתחילת השנה. בעקבות זאת, הבנקים המרכזיים, כולל בנק ישראל, ממשיכים לנקוט במדיניות מוניטרית מרסנת, וכעת אנו מניחים כי ההתכנסות ליעדי האינפלציה תימשך זמן רב יותר ותלווה בשיעורי ריבית גבוהים יותר. בתוך כך, קרן המטבע הבינלאומית עדכנה את תחזית הצמיחה העולמית מעט כלפי מטה בפרסום אפריל 2023. על רקע סביבה זו, אנו צופים שיעורי צמיחה

⁵ נייר עמדה של אגף הכלכלנית הראשית אודות ההשלכות הכלכליות של הרפורמה המשפטית על הכלכלה הישראלית מיום 20 במרץ 2023

נמוכים יותר בהשקעות במשק. העלייה בפרמיית הסיכון של המשק הישראלי בחודשים האחרונים פוגעת אף היא באטרקטיביות של ההשקעות. על פי הנתונים הידועים לנו כעת, ההשקעות של קרנות הון-סיכון נמצאות בירידה מתמדת, וכעת בתרחיש הבסיס אנו צופים כי יגיעו לרמות טרום משבר הקורונה. סביבת הריבית גבוהה יחסית וצפויה להוביל לפגיעה בסקטור הנדל"ן, ואנו עדים לסימנים לפגיעה זו בחודשים האחרונים.

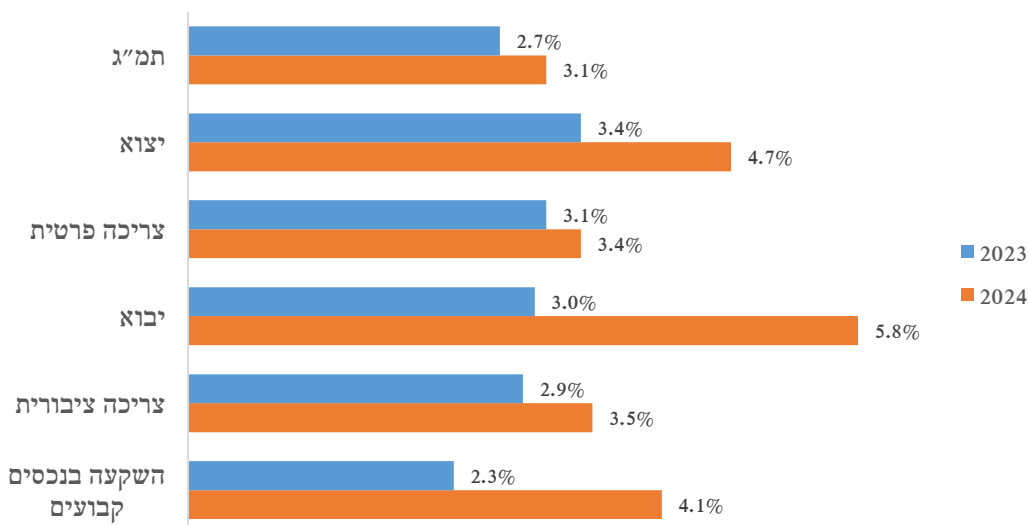
תרשים 2.14. השקעות VC בחברות היי-טק ישראליות

שוק העבודה נותר הדוק, עם סימנים ראשוניים של התמתנות בסקטור ההייטק. על פי התחזית הנוכחית, הירידה בהשקעות בסקטור זה לא צפויה לבוא לידי ביטוי בנתוני שוק העבודה בשנה הקרובה, אך כן תחל להשפיע משנת 2024 ואילך.

התחזית המתקבלת על ידי מודל המקרו האגפי מצביעה כעת על צמיחה של 2.7 אחוזים בשנת 2023 וצמיחה בשיעור של 3.1 אחוזים בשנת 2024. בתוך כך, הצמיחה בשנים 2023-2024 משקפת ירידה מתחת לקצב הצמיחה הפוטנציאלי, לאחר שזה היה גבוה משמעותית בשנות ההתאוששות ממשבר הקורונה.

תרשים 2.15: הרכב צמיחה חזוי בשנים 2023-2024

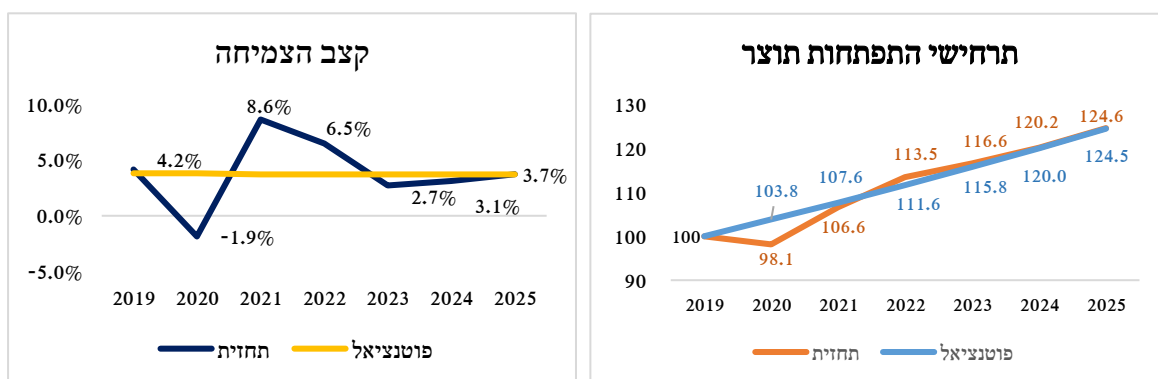

מקור: תחזית צמיחה אפריל 2023, אגף הכלכלנית הראשית

תחזית מדד מחירים לצרכן

ב-12 החודשים האחרונים עלה מדד המחירים לצרכן ב-5.0%, עדיין מעל טווח היעד של הממשלה. לאור הנתונים שהתקבלו והמשך המגמה בעולם, התחזית לשנת 2023 עודכנה כלפי מעלה ל-4.2% בממוצע (שינוי של 3.2% ב-12 החודשים דצמבר 2023 מול דצמבר 2022). התחזית לשנת 2024 עודכנה כלפי מעלה ל-3.0% (2.9% דצמבר 2024 מול דצמבר 2023).

תרשים 2.16: סיכום תחזיות הצמיחה של אגף הכלכלנית הראשית באוצר, 2021-2024

התחזית לשנים 2023-2025 הינה תחזית אפריל 2023.

סיכונים לתחזית אגף הכלכלנית הראשית

התחזית נערכה באמצעות מודלים כלכליים מתקדמים ובהתאם לנתונים שהיו זמינים בעת גיבושה. עם זאת, ישנם תרחישים המתייחסים לגורמי חוסר ודאות שאינם מגולמים בתחזית הבסיס ואשר עשויים להשפיע עליה אם יתממשו. בתקופת עריכת התחזית מרבית הסיכונים הם סיכונים כלפי מטה, העלולים להפחית את התחזית.

(1) סיכונים לתחזית כלפי מטה

- **מלחמת אוקראינה-רוסיה ומשבר האנרגיה באירופה** – המלחמה בין אוקראינה ורוסיה גרמה לתנודתיות רבה בשוק האנרגיה והסחורות. רוסיה היא אחת מיצואניות הגז והנפט המשמעותיות ביותר בשוק העולמי. עם פרוץ המשבר בין המדינות עלו מחירי האנרגיה. מאז הם הספיקו לרדת, אולם עליית הביקושים לאנרגיה מכיוון סין על רקע יציאת כלכלתה ממשבר הקורונה או חורף קשה באירופה בתחילת 2024, יכולים לגרום שוב לזינוק במחירי האנרגיה ולהחרפת האינפלציה. כמו כן, במידה והסיטואציה הגיאופוליטית תדרדר לכדי מאבק נרחב יותר, עלולות להיות לכך השפעות שליליות נרחבות על הכלכלה העולמית ובכלל זאת גם על כלכלת ישראל. מנגד, נציין כי הקונפליקט עשוי לייצר צמיחה בייצוא הביטחוני הישראלי.
- **עלייה באינפלציה ומיתון עולמי** – במהלך 2022 חוותה הכלכלה העולמית אינפלציה אשר גררה העלאות ריבית. בחודשים האחרונים ניכרים בחלק מהמדינות סימני התמתנות ראשונים בעלויות המחירים, אולם עדיין אין להוציא מכלל חשבון התחדשות של הלחצים האינפלציוניים עם התאוששות כלכלות העולם. אלה עשויים להביא להמשך הידוק המדיניות המוניטרית, ובעקבותיה להאטה בכלכלה העולמית. נוסף על כך, בתקופה האחרונה ישנם אירועים במשק הפיננסי שיש לעקוב אחר התפתחותם לרבות קריסת SVB, Signature bank, ירידת מחירי המניות של Credit Suisse. קרן המטבע הבינלאומית בפרסום האחרון⁶, לצד תחזית הבסיס מציינת תרחיש החמרה בו למצב לא יציב בסקטור הפיננסי השלכות ארוכות טווח. להתממשות של תרחיש זה תהיה השפעה על הכלכלה הישראלית.
- **השפעות כלכליות של הרפורמה במערכת המשפט** – כיום שוררת אי וודאות במשק בנוגע לסוגיית הרפורמה במערכת המשפט. ככל שהרפורמה המשפטית תתפס על ידי השוק כפוגעת בחוזק ובעצמאות מוסדות המדינה ובפרט במערכת המשפט ובאיזונים ובבלמים בין הרשויות, ומגבירה את חוסר הוודאות, הדבר צפוי לפגוע משמעותית בצמיחה ובפעילות הכלכלית במשק, ובפרט בהשקעות הזרות. יתרה מכך, במחקרים בספרות הכלכלית נמצא קשר חיובי, מובהק ובקנה מידה משמעותי בין חוזק ועצמאות מוסדות המדינה והאיזונים והבלמים לצמיחה הכלכלית, להיקף ההשקעות הפרטיות, ובפרט להיקף ההשקעות הזרות הישירות ועוד. כמו כן, חברות דירוג האשראי⁷ התייחסו להשפעה השלילית שיכולה להיות לרפורמה המשפטית על

⁶ WEO, April 2023

⁷ Fitch Ratings. **Fitch Affirms Israel at "A+"; Outlook Stable**. Rating Action Commentary. 01 March 2023. <https://www.fitchratings.com/research/sovereigns/fitch-affirms-israel-at-a-outlook-stable-01-03-2023> (Retrieved 13/3/23).

פרופיל האשראי של מדינת ישראל. חברת מודיס הורידה את תחזית דירוג האשראי של ישראל מחיובית ליציבה. פרופיל דירוג האשראי משפיע על עלויות גיוס החוב של המדינה וכן על עלויות המימון של הסקטור הפרטי, ופגיעה בו תפגע בצמיחה. יצויין כי ההשפעות השליליות המשמעותיות על הצמיחה קצרות הטווח וארוכות הטווח עלולות להתפתח באופן שאינו לינארי. ההתייחסות המלאה לסיכון זה פורסמה בנייר עמדה של אגף הכלכלנית הראשית אודות ההשלכות הכלכליות של הרפורמה המשפטית על הכלכלה הישראלית מיום 20 במרץ 2023, והיא מהווה תרחיש החמרה לתרחישי הבסיס המוצגים בנייר זה.

- **אירועים גיאופוליטיים** – אירועים גיאופוליטיים עלולים להיות בעלי השפעה משמעותית על כלכלת ישראל, והם מוסיפים מרכיב של אי-ודאות לתחזית. הניסיון מראה כי אירועים גיאופוליטיים אשר נמשכים לפרק זמן קצר ותחום ודומים באופיים לאלו שהתרחשו בשנים האחרונות, אינם משפיעים באופן מקרו-כלכלי על התחזית. עם זאת, אירועים גיאופוליטיים מתמשכים או כאלו החורגים ממה שהיה נהוג בשנים האחרונות עלולים לפגוע בפעילות הכלכלית, בין היתר לנוכח ירידה בהשקעות ושיבוש שגרת הפעילות במשק.

- **ירידות בשוק ההון הגלובלי והאטה בענפי ההיי-טק** – בעקבות העלאות הריבית בעולם והשפעותיה על שוקי ההון, קיים חשש כי היקף ההשקעות הבין-לאומיות יקטן ובכלל זה גם השקעות בישראל, כולל בענפי ההיי-טק. כלכלת ישראל מושפעת באופן משמעותי מייצוא השירותים ומהמשך צמיחתו של סקטור ההיי-טק. המגמות העולמיות השפיעו בשנה האחרונה לרעה על היקף ההשקעות הבין-לאומיות בישראל, ובכך האטו את צמיחת ההיי-טק. סביבת הריבית הגבוהה בעולם עלולה להביא להימשכות מגמה זו גם בשנת 2023 מעבר לצפוי בתרחיש הבסיס בתחזית, ובכך להשפיע לרעה על הצמיחה בארץ. הצטמצמות היקף ההשקעות הבין-לאומיות בישראל עלולה לגרום לפיחות בערכו של השקל, אשר בתורו יכול להקשות על ריסון האינפלציה. ההתפתחות בשוק הפיננסי הגלובלי שבאו לידי ביטוי עד כה, בין היתר בקריסת SVB, Signature, מניית Credit Suisse ועוד, עלולות להשפיע על הצמיחה העולמית, שוק ההון העולמי ועל ענפי ההיי-טק.

- **הגדלת התמריצים השליליים להשתתפות בשוק העבודה** - החלטות הממשלה במסגרת ההסכמים הקואליציוניים אודות הגדלת קצבאות האברך והפעלת תכנית הסיוע במזון ללא מבחני מיצוי כושר השתכרות של משק הבית, צפויות להוביל לפגיעה בהשתלבותם של גברים חרדים בתעסוקה. ממחקר שנערך באגף הכלכלנית הראשית עולה שעוד טרם השינויים המוצעים, הכדאיות של אברך חרדי להצטרף לשוק העבודה הינה נמוכה יחסית⁸. הגדלת קצבת האברך ומתן הסיוע במזון (ללא מבחני מיצוי כושר השתכרות⁹) מגדילות את הקצבאות התחליפיות

Moody's Investor Service. **Government of Israel: Planned Judicial Changes Could Weaken Israel's Institutional Strength**. 07 March 2023.

⁸ בשל אובדן משמעותי (בגובה של כמעט שני שלישי מהכנסתו הצפויה מעבודה) של הכנסות שמתקבלות מהקהילה ומהמוסדות הממשלתיים.

בין וקריל, "חשיבות התמריצים הכספיים להעלאת תעסוקת הגברים החרדים", אגף הכלכלנית הראשית, משרד האוצר, דצמבר 2019.
⁹ המנגנון המוצע שיושם במהלך משבר הקורונה אינו מתחשב במיצוי כושר השתכרות של משק הבית. ממחקרם של טרואן ובכנישתי (2021) עולה כי 11% בלבד מהנמצאים באי ביטחון תזונתי היו זכאים למענק תזון מוזן ע"ב המנגנון המוצע, ושמצאת מהזכאים לפי מנגנון זה נמצאו בביטחון תזונתי. כמו כן נמצא כי השימוש בקריטריונים אלה מוביל לייצוג חסר של משקי בית ערבים ולייצוג יתר של משקי בית חרדים.

לעבודה ואת אובדן ההטבות בעת יציאה לעבודה, ועל כן מהוות תמריץ שלילי משמעותי נוסף לתעסוקה עוד מעבר למה שתואר במחקר. עוד עולה מהמחקר ששינויים בתמריצים הכספיים לעבודה בעשורים האחרונים מתואמים עם שיעור התעסוקה של הגברים החרדים (בהתאם לממצאי הגמישות המקובלת בספרות)¹⁰.

מעבר לכך, הגדלת תקציב החינוך שאינו רשמי, כפי שמוצע במסגרת ההסכמים הקואליציוניים הנוכחיים, צפויה להוביל להסטת תלמידים למוסדות שמלמדים לימודי ליבה בהיקפים נמוכים יותר, או שאינם מלמדים ליבה כלל, לאורך כל שלבי הלימוד, ובכך צפויה להמשיך ולהעמיק את הירידה ברמות ההשכלה הרלוונטית לשוק העבודה של התלמידים החרדים (תופעה שאנו עדים לה בכל מקרה בקרב צעירים חרדים בעשור האחרון¹¹). הירידה הצפויה ברמות ההשכלה צפויה להשפיע באופן שלילי על השתתפותם של גברים חרדים בשוק העבודה ועל פוטנציאל ההשתכרות שלהם והצמיחה ארוכת הטווח.

- **משבר האקלים – אסונות טבעיים אשר מסכנים את כל הכלכלות ובין היתר את זו של ישראל –** מצב החירום האקלימי ממשיך להיות איום כבד על הכלכלה העולמית (כפי שבא לידי ביטוי בריבוי אסונות הטבע שהתרחשו בשנת 2022) ובכלל זה על כלכלת ישראל. סיכון זה מתווסף לסיכונים נוספים בהגברת הלחץ על שרשרת האספקה העולמית וכן מוסיף אי-וודאות בתחזית.
- **מחזור העסקים –** שנת 2020 התאפיינה בהפסד משמעותי של תוצר לעומת התוצר הפוטנציאלי, בעקבות המגבלות הרבות וחוסר הוודאות ששרר בעולם בכלל ובישראל בפרט, והדבר בא לידי ביטוי בהכנסות המדינה ממיסים בשנה זו. בשנת 2021 הייתה עלייה משמעותית בתוצר, בין היתר בעקבות הסרת המגבלות וחזרת הפעילות העסקית, אך הצמיחה בפועל עלתה הרבה מעבר לתוצר הפוטנציאלי טרום הקורונה, ויחד איתה עלו גם הכנסות המדינה ממיסים. מגמה זו המשיכה לאורך 2022. נראה כי פער התוצר החיובי עתיד להיסגר ולהפוך לשלילי, אך ישנו קושי רב להעריך באיזה היקף, עיתוי ולאורך איזה פרק זמן. בנוסף, התחזית לשנת 2024 גובשה כשנה מראש, בתקופה המתאפיינת באי-וודאות גבוהה.

(2) סיכונים לתחזית כלפי מעלה (סיכויים לתחזית)

- **התאוששות מהירה בכלכלת ארצות הברית –** כלכלת ארה"ב צפויה לצמוח בשיעורים מתונים של 1.4 אחוזים בשנת 2023, ו-1.0 אחוז בשנת 2024. נתוני התעסוקה המעודדים במדינה, לצד הירידה באינפלציה, עשויים לבשר על התאוששות קרבה בכלכלתה ועל צמיחה גבוהה מהתחזיות. התאוששות מהירה של כלכלת ארה"ב יכולה להשפיע לטובה על המשק הישראלי דרך עלייה בביקושים לייצוא הישראלי, עלייה בהשקעות וצמיחה במגזר ההייטק.

פרופ' אהרון טרואן ופרופ' רמי בנבנישתי, סקר האוניברסיטה העברית בשיתוף אגף התזונה במשרד הבריאות; ובטל"א, סקר ביטחון תזונתי 2021.

¹⁰ לדוגמה, שינוי בתמריצים כך שיגדילו את ההכנסה למשקי בית בהם לא ממוצה כושר ההשתכרות בהיקף של 1,000 נח צפוי להוריד את שיעור התעסוקה של גברים חרדים בכ-5 נקודות אחוז.
¹¹ בן וקריל, "חשיבות התמריצים הכספיים להעלאת תעסוקת הגברים החרדים", אגף הכלכלנית הראשית, משרד האוצר, דצמבר 2019.
¹¹ בן וגבע, "על רמות ההשכלה של צעירים והשלכותיהן על צמצום הפערים בשוק העבודה", אגף הכלכלנית הראשית, משרד האוצר, מאי 2023.

- **הסכמי נורמליזציה** – בשנים האחרונות נחתמו מספר הסכמים חדשים עם כמה ממדינות המפרץ ועם מרוקו, והכלכלה הישראלית החלה ליהנות מפירותיהם. הסכמי נורמליזציה נוספים עם מדינות שאין להן יחסים רשמיים עם ישראל יכולים לפתוח שווקים חדשים לייצוא הישראלי, לעודד תיירות, להגביר את ההשקעות ולשפר את הסנטימנט בשווקים.

2. הכנסות המדינה

שנת 2022 הסתיימה עם גביית מסים של 436.1 מיליארד ש"ח. קצב הגידול בהכנסות הלך ופחת במהלך השנה, עד שלקראת סופה נרשמו ירידות ריאליות בגבייה בהשוואה לחודשים המקבילים ב-2021, בעיקר עקב היחלשות הצריכה הפרטית, התפוגגות השפעת עליית מס הרכישה בנדל"ן והתקררות מגזר ההייטק כפי שהשתקפה בירידות בשוקי ההון, בירידה בפעילות קרנות הון סיכון בישראל ובפיטורים בענף בעולם. מגמה זו נמשכה גם ברבעון הראשון של שנת 2023.

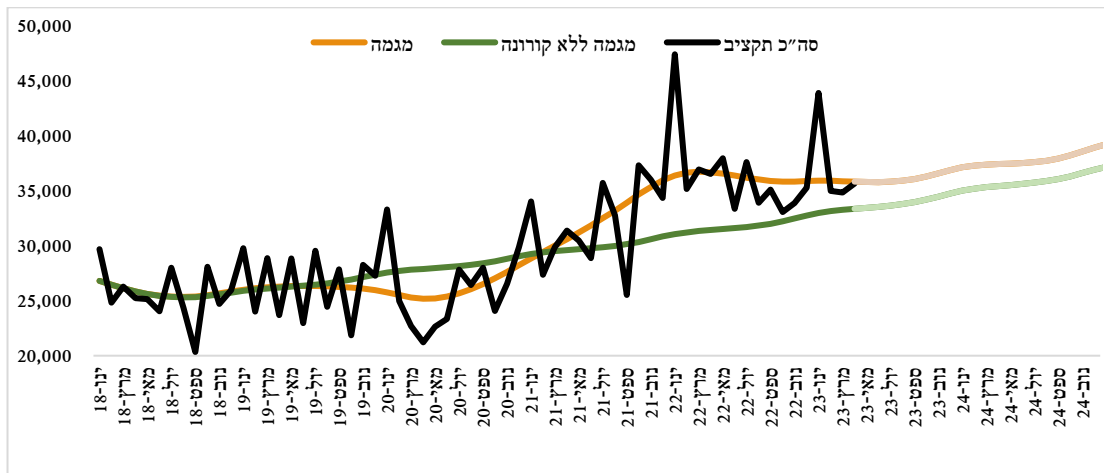
העדכון הנוכחי נובע משינויים שחלו בתמונת המקרו מאז מועד פרסום התחזית לתקציב המדינה, בינואר השנה. כאמור, בתחילת השנה נרשמו ירידות חדות בהשקעות בתחום ההייטק, חלקן כתוצאה ממגמות עולמיות בענף, המושפעות בין היתר מהעלאות הריבית בעולם, וחלקן מיוחסות לגורמים מקומיים, ביניהם אי הוודאות שהשוק מתמחר בהקשר של הרפורמה המשפטית. ככלל, ירידה בהשקעות משפיעה על הכנסות המדינה באופן מצומצם בשנה השוטפת, ומידת השפעתה על ההכנסות גוברת בשנים העוקבות. לאור זאת, ירידות אלה משתקפות באופן מוגבל בתחזית ההכנסות ממסים בטווח הקצר. הכנסות המדינה מענף ההייטק מגיעות ממסי שכר, ממסי חברות וממסים על רווח הון. כל עוד שוק העבודה נותר הדוק ומרבית החברות ממשיכות לפעול, תרחיש הבסיס אינו כולל ירידה משמעותית בהכנסות המדינה ממסים בשנת 2023 המיוחסת להתפתחויות אלה. בתרחיש זה, השפעתן על גביית המס תורגש באופן יותר משמעותי רק בשנת 2024. עם זאת, בהשוואה למועד עריכת התחזית הקודמת, מפת הסיכונים השתנתה לרעה וההסתברות להתממשות תרחישי החמרה עלתה.

התחזית הקודמת עבור שנת 2023 שנערכה בינואר 2023 עמדה על 437.8 מיליארד ש"ח. בעקבות העדכון כלפי מטה של תחזית הצמיחה והמשך מגמות ההאטה בגבייה ברבעון הראשון של 2023, עודכנה כלפי מטה תחזית ההכנסות ממסים עבור שנה זו והיא עומדת על 432.2 מיליארד ש"ח, ירידה של כ-5.6 מיליארד ש"ח. לאחר התחשבות בעדכון ההכנסות האחרות שיוצג להלן מתקבלת ירידה כוללת בהכנסות המדינה של 5.3 מיליארד ש"ח (כ-0.3% תוצר). יש לציין כי על אף ירידה ריאלית של 9.5% בהכנסות ממסים במהלך הרבעון הראשון של 2023 בהשוואה לרבעון המקביל ב-2022, שאת עיקרה ניתן לייחס להכנסות גבוהות במיוחד ברבעון הראשון של 2022, שלא היו צפויות לחזור על עצמן השנה, ברבעון נרשמה גביית מסים העולה במקצת על פריסת התחזית הקודמת לרבעון זה. כאשר משווים את ההכנסות ברבעון הראשון של 2023 לאלה של הרבעון הראשון של שנת 2021 (תקופה שבה המשק עוד היה נתון תחת מגבלות מצומצמות יחסית במסגרת המאבק בקורונה), מתקבלת עלייה ריאלית כוללת של 14.6%, המשקפת עלייה שנתית ריאלית של כ-7.1% בחלוקה לפי סעיפים, בולטות הירידה ממסי נדל"ן (שינוי ריאלי של -31.3% בהשוואה לרבעון המקביל ב-2022) והירידה במע"מ (-14.0%). בעוד הירידה בהכנסות ממסי נדל"ן ברבעון הראשון נלקחה ברובה בחשבון בתחזית הקודמת, הירידה במע"מ הייתה מעט גבוהה מהצפוי והיא אחת הסיבות לעדכון התחזית כלפי מטה.

תחזית ההכנסות ממסים ואגרות לשנת 2024 עומדת על 452.1 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-465.3 מיליארד ש"ח בתחזית הקודמת, קרי ירידה של 13.2 מיליארד ש"ח. לאחר התחשבות בעדכון ההכנסות האחרות שיוצג להלן מתקבלת ירידה כוללת בהכנסות המדינה של 10.9 מיליארד ש"ח (כ-0.55% תוצר). העדכון כלפי מטה בתחזית ההכנסות ממסים ואגרות משקף את הירידה בתחזית עבור 2023, שהיא הבסיס לתחזית עבור השנה העוקבת, את הירידה בתחזית הצמיחה, את המגמות בשוק הנדל"ן וכן את ההשפעה המצטברת של הירידה בצריכה הפרטית והשפעת הירידה המצטברת בהשקעות על סקטור ההייטק. על אף העדכון כלפי מטה, התחזית בשנה זו משקפת חזרה לעלייה ריאלית בהכנסות.

תרשים 2.17: הכנסות המדינה ממסים 2018-2024

(נתונים חודשיים וקן מגמה, מיליוני ש"ח)

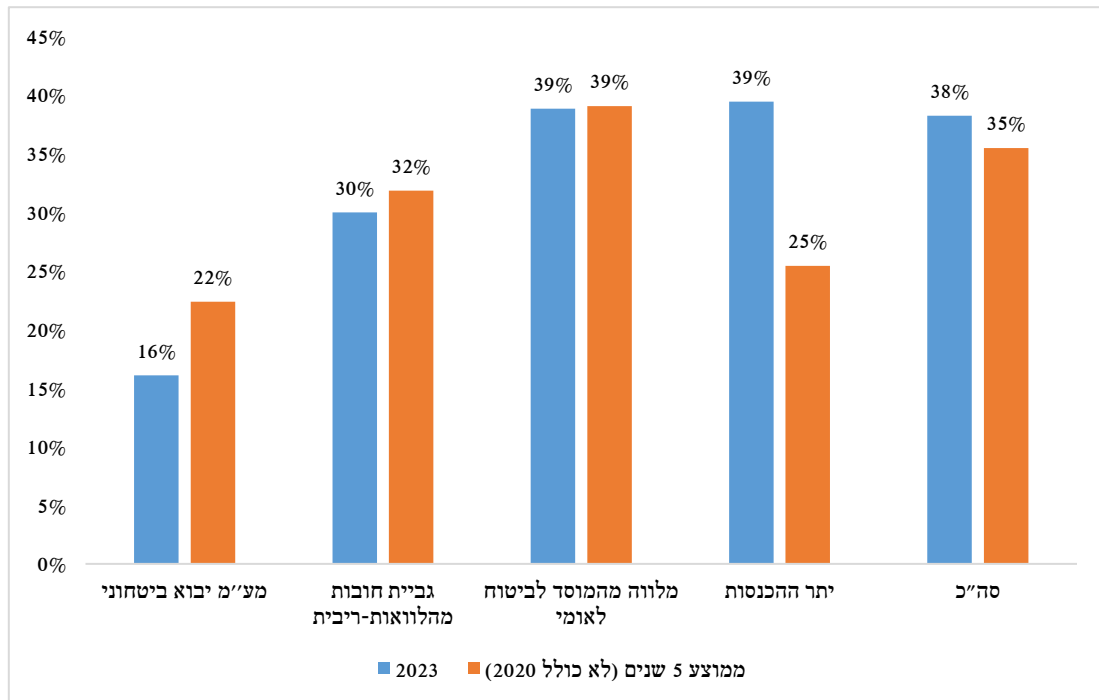

בתרשים 5.7 מופיעים נתוני גביית המסים החודשיים בין ינואר 2018 לאפריל 2023, קו המגמה שלהם, קו המגמה הרב שנתי של הכנסות המדינה, והתחזית עד סוף 2024 של מגמת ההכנסות ממסים בהתאם לתחזית וכן של קו המגמה. קו המגמה מתאר תרחיש שבו לא חל משבר הקורונה, בהתבסס על נתוני 2019 וממוצע הגידול הנומינלי בין השנים 2010-2019. ניתן לראות כי למרות עדכון התחזית ב-2024 כלפי מטה ועל אף שלפי התחזית תחול ירידה ריאלית בגבייה בשנת 2023, תקבולי המס החזויים בהתאם לתחזית העדכנית עודם גבוהים בהשוואה רב שנתית ביחס לקו המגמה ללא הקורונה, הן בשנת 2023 והן בשנת 2024.

ההכנסות האחרות כוללות בעיקר את השקעות המוסד לביטוח לאומי, מע"מ יבוא בטחוני, דיבידנדים מחברות ממשלתיות, תמלוגים מאוצרות טבע ועוד. לאחר הכנסות גבוהות בשנת 2022, השנה צפויה ירידה קלה בהכנסות האחרות, בעיקר מהמלווה מהמוסד לביטוח לאומי. כפי שמוצג בתרשים להלן, בחודשים ינואר עד אפריל 2023 התקבלו 38.2% מהתחזית השנתית הקודמת, נתון נורמטיבי בהשוואה לשנים קודמות.

תחזית ההכנסות האחרות התעדכנה כלפי מעלה בשנים 2023-2024, בעיקר בעקבות שינוי תחזית האינפלציה והשפעתה על ההכנסות וההוצאות הצפויות של המוסד לביטוח לאומי. יצוין כי סכומי הכנסות אחרות רשמו תגודות רבה בין השנים בעיקר בגלל ההכנסות החד-פעמיות שנכללות בתוכן, כגון דיבידנדים של חברות ממשלתיות.

תרשים 2.18: התפתחות הגבייה הרכיבי הכנסות אחרות במהלך חודשים ינואר-אפריל של שנת 2023 (שיעור מתוך הגבייה השנתית הקודמת)

מקור: משרד האוצר

לוח 3.2: היקף הכנסות אחרות ינואר-אפריל שנת 2023, מיליארדי ש"ח

סה"כ	יתר ההכנסות	מע"מ יבוא בטחוני	גביית חובות	מלווה מהמוסד לביטוח לאומי	היקף הגבייה
11.9	2.9	0.2	0.1	8.7	

עדכון תחזית מקרו כלכלית

לוח 3.3 : רכיבי תוצר

2024		2023				ממוצע 2015-2019				
תחזית נתוני אפריל	תחזית נתוני ינואר	תחזית נתוני אפריל	תחזית נתוני ינואר	2022	2021	2020	2019			
3.1%	3.2%	2.7%	3.0%	6.5%	8.6%	-1.9%	4.2%	3.9%	צמיחה	
3.4%	3.4%	3.1%	3.2%	7.7%	11.1%	-7.9%	4.0%	4.2%	צריכה פרטית	
3.5%	3.9%	2.9%	2.1%	0.7%	4.2%	2.8%	3.0%	3.6%	צריכה ציבורית	
3.6%	4.2%	2.5%	5.1%	12.4%	12.6%	1.2%	4.9%	5.9%	השקעה גולמית מקומית	
4.1%	4.4%	2.3%	5.4%	9.0%	11.7%	-3.9%	3.3%	5.0%	השקעה בנכסים קבועים	
4.7%	4.4%	3.4%	4.2%	8.3%	14.6%	-2.7%	3.7%	3.0%	יצוא	
5.8%	5.8%	3.0%	5.6%	11.7%	20.6%	-8.1%	3.2%	4.9%	יבוא	

לוח 3.4 : תוצר ומדדים רלוונטיים

2027	2026	2025	2024	2023	2022	2021	2020	2019	ממוצע 2015-2019	
3.7%	3.7%	3.7%	3.1%	2.7%	6.5%	8.6%	-1.9%	4.2%	3.9%	צמיחה
2,308	2,191	2,080	1,970	1,870	1,754	1,578	1,423	1,435	1,299	תוצר נומינלי (מיליארדי ש"ח)
1.8%	1.8%	1.8%	1.2%	0.8%	4.4%	6.8%	-3.6%	2.2%	1.8%	צמיחה לנפש

115.8	113.8	111.8	109.8	108.6	107.7	103.0	96.4	100	תוצר לנפש (מדד) (100=2019)
134.0	129.2	124.6	120.2	116.6	113.5	106.6	98.1	100	תוצר (מדד) (100=2019)

לוח 3.5 : אינפלציה ומחירי תוצר

2027 תחזית	2026 תחזית	2025 תחזית	2024 תחזית	2023 תחזית	2022	2021	2020	2019	ממוצע 2015-2019	אינפלציה (ממוצע שנתי)
2.0%	2.1%	2.3%	3.0%	4.2%	4.4%	1.5%	-0.6%	0.8%	0.1%	

לוח 3.6 : עדכון תחזית הכנסות

2027	2026	2025	2024		2023		
פרסום נוכחי (נתוני אפריל)	פרסום נוכחי (נתוני אפריל)	פרסום נוכחי (נתוני אפריל)	פרסום נוכחי (נתוני אפריל)	תחזית נתוני ינואר	פרסום נוכחי (נתוני אפריל)	תחזית נתוני ינואר	
531.9	505.6	480.4	452.1	465.3	432.2	437.8	הכנסות ממסים
35.3	33.3	33.7	35.1	32.8	31.4	31.1	הכנסות אחרות
567.2	538.9	514.1	487.2	498.1	463.6	468.9	סך ההכנסות

לוח 3.7 : השפעת שינויי חקיקה על הגבייה - כל שנה לעומת קודמתה (במיליוני ש"ח)

2027	2026	2025	2024	2023	
-10	30	960	640	-1,370	סה"כ
10	-510	-1,040	-1,480	-1,670	א. מסים ישירים
60	60	60	60	60	1 מס שבח על דירה נוספת (השפעת השינוי מ-2014)
				100	2 השפעת ביטול היטל מעסיקים על גביית מס הכנסה
90					3 הרחבת הטבות לעכו ולישובים אחרים (הוראת שעה עד 2025)
			-110	-100	4 השפעת ביטול הסדר הסולר על מס חברות
	-800	-300	1,000	1,180	5 כפל פחת בכל הענפי המשק בתקופת ספטמבר 2020-יוני 2021
			-200	-2,450	6 רווחים כלואים
50	100	80	100	100	7 צמצום השימוש במזומן ל-6000 ש"ח לעסקה החל מאוגוסט 2022 + קנסות
				-450	8 זיכוי ילדים - תוספת נ.ז. אחת להורים לילדים בני 6-12 מ-2022
	-320	-1,280			9 זיכוי ילדים - תוספת נ.ז. אחת להורים לילדים בני 13-18 מ-2024
		-250	-1,050		10 זיכוי ילדים - תוספת שתי נ.ז. להורים לילדים בני 0-3 מ-2024
			-30		11 עולים חדשים - תוספת נ.ז. והארכת תקופת ההטבות
				-80	12 השפעת הפחתת הבלו על סולר על תשלום מס הכנסה
				-10	13 הכרה בהפסד הון בשל השקעה בחברת מו"פ
-10	-10	-10	-10	-30	14 חוק תעשיות עתירות ידע (חודש 2023-2025)
		-700			15 העלאת שיעור הקצבה הפטורה מ-52% ל-67%
		20			16 קיצור תקופת ההמתנה לדירה מ-24 ל-18 חודשים
		60	-90		17 הקלה על בניה על קרקע פרטית בגין החלק מהשבח בשיעור מס שולי
		70	0		18 תיקון סעיף 47א - 52% ניכוי דמי ביטוח לאומי בניכוי החזרים
			10	10	19 מס רכישה - דירת מעטפת
	40	30	30		20 הון שחור - דיווח ומגבלה על החזקת מזומנים
100	100	100	-20		21 שכ"ד - דיווח כללי, הקפאת התקרה הפטורה וקיצוץ משכיר-שוכר
-140	-40		130		22 קריפטו חובת דיווח על אחזקה מעל 200,000 ש"ח
		100			23 דלקנים - השפעת מניעת הונאות בתחום הדלק על מס הכנסה
-20	500	1,970	2,100	300	ב. מסים עקיפים
			540	520	1 צמצום הסדר סולר בתחבורה
			480	240	2 ביטול הדרגתי של הטבות לכלי רכב פלאג אין וחשמלי
-170					3 מס קניה על רכב יוקרה (הוראת שעה עד סוף 2025)
				30	4 מכס - שמיטה (הפחתת מכסים בספטמבר 2021-דצמבר 2022)
			-30	-300	5 מיסוי כלי פלסטיק חד פעמיים
			-220	-680	6 מיסוי משקאות ממותקים (בוטל ב-30.03.2023)

7	מכס - הסכם חלב (כולל מכסות פטורות בגבינות)	-20				
8	מכס - הסכם עם דרום קוריאה	-200				
9	מכס - חקלאות פירות וירקות	-70	-50	-50	-50	-20
10	מכס - בשר	-10				
11	מכס - דגים	-100				
12	מכס - שמן זית	-10				
13	מכס - רהיטים	-40				
14	מכס - תעשייה (לא כולל מזגנים)	-500				
15	מכס - מוצרי חקלאות וחלקי חילוף משומשים לרכב	-50				
16	הפחתת מס על פחם מ-105 ש"ח לטון ל-1 ש"ח לטון עד סוף 2023	-50	520			
17	הפחתת הבלו על הבנוזין (עד סוף 2024)	930	470	360		
18	הפחתת הבלו על הסולר ב-0.43 ש"ח לליטר	560				
19	מס גורדש		1,080	220		
20	ממסים - שיפור תחולה וייעול הטבות תזקי שיעוני	50	170			
21	דלקנים - השפעת מניעת הונאות בתחום הדלק על בלו דלק ומע"מ	70	230			
22	מע"מ - מודל הקצאת חשבוניות	150	350	500		
ג.	אגרות	20	30	40		
1	פיצוי על טעות בעדכון אגרות רכב בשנת 2021	10				
2	ייעול הגבייה הממשלתית	10	30	40		

* - תחת הנחה של חזרה להפרשה לקרן פיצויים בשנת 2024, בהתאם לחוק הקיים